

SELETUSKIRI

regionaalministri määruse „Perioodi 2023–2027 nõuandeteenuse osutamise toetus“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 7 lõike 2 ja § 24 lõike 1 alusel ning lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade toetamise reeglid ning tunnustatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 artiklitest 15 ja 78.

1. jaanuaril 2023. aastal algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) eelarveperiood 2023–2027, mille raames saab Eesti osa Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi eelarvest. Nendest fondidest toetuste andmist reguleerib perioodil 2023–2027 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/2115¹. Nimetatud määruse artikli 9 kohaselt tuleb liikmesriikidel *EL*-i toetuste saamiseks koostada ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava, milleks Eesti puhul on „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“² (edaspidi *strateegiakava*), mis on kiidetud heaks Euroopa Komisjoni otsusega.

Strateegiakava sekkumise „Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine“ liigi 0.2 „Nõuandetoetus“ andmise õiguslik alus on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikkel 15, mille lõigete 1 kuni 3 kohaselt loob liikmesriik süsteemi, millega saab pakkuda nõuandeteenust, mis hõlmab majanduslikku, keskkonna- ja sotsiaalset mõõdet, võtab arvesse olemasolevaid põllumajandustavasid ja senist nõuandesüsteemi. Nõuandeteenus edastab ajakohast, teadusel ja innovatsiooniprojektide põhjal arendatud, sealhulgas avalike hüvede pakkumisega seotud tehnoloogilist ja teadusteavet. Nõuandeteenus on kättesaadav kogu põllumajandusettevõtte arenguteekonoma jooksul ning nõuandeteenuse osutamine (edaspidi *nõustamine*) on erapooletu, nõuandeteenuse osutajad on sobiva kvalifikatsiooniga, asjakohase väljaõppega ning nende puhul ei esine huvide konflikti. Nõuandeteenuse osutajad ja nõustamisteenused on tõhususe ja kvaliteedi tagamiseks integreeritud teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi (edaspidi *AKIS*, Agricultural Knowledge and Innovation System³–põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteem), et tagada sidus korraldus ja teadmiste liikumine inimeste, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, kes kasutavad ning loovad teadmisi põllumajanduse ja sellega seotud valdkondade jaoks. AKISe puhul ei ole tegemist eraldiseisva struktuuriüksuse või struktuuriüksuse nimetusega, vaid sidusama põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamisele suunatud tegevuste kogumiga.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 15 lõikes 4 on sätestatud nõustamisteenuse valdkonnad, mis peavad liikmesriigil olema tagatud üle kogu riigi. Käesoleva määruse eelnõus (edaspidi *eelnõu*) arvestatakse Eesti seniseid põllumajandustavasid, arengusuundi ja eesmärke ning nõustamisteenuse valdkonnad on nimetatud ja liigitatud sellele vastavalt ja koos täiendavate valdkondadega.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2115&from=ET>

² [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 | Regionaal- ja Põllumajandusministeerium \(agri.ee\)](https://agri.ee)

³ <https://scar-europe.org/index.php/news-display/173-4-report-akis>

Nõuandeteenuse osutamise toetus (edaspidi *toetus*) panustab sektori kaasajastamisse teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning ergutades nende kasutuselevõttu. Nõuandeteenus võimendab põllumajandusettevõtete elujõulisust tagavat sissetulekut ja põllumajandussektori vastupanuvõimet kogu liidus, et parandada pikaajalist toiduga kindlustatust ja põllumajanduse mitmekesisust ning aitab tagada põllumajandusliku tootmise majanduslik kestlikkus. Nõuandeteenuse abil paraneb põllumajandustootjate ja põllumajandussaaduste töötajate positsioon väärtusahelas ning maa- ja põllumajandus muutub noortele atraktiivsemaks. Kasvab nõustajate roll innovatsioonikoostöö projektide algatamisel, läbiviimisel ning projektitulemuste levitamisel. Nõustajaid kaasatakse muudesse teadmussiirde tegevustesse nii koolitaja kui osalejana ning innovatsiooniedendajatena, korraldatakse ühiseid tegevusi, kuhu sihtrühmana kaasatakse erinevaid AKIS osapooli. Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi terviklikkus ja paindlikkus peab tagama uusima sõltumatu teadus- ja tehnoloogilise teabe jõudmise tootja ja töötlejani.

Eestis selgitati sekkumise eesmärk, sekkumisviisid ja võimalikud tegevused eesmärgi saavutamiseks välja sektori esindusorganisatsioonide esitatud ettepanekute põhjal Maaeluministeeriumi juhtimisel toimunud strateegiakava ettevalmistamise arutelude käigus⁴. Eelnõu on vajalik strateegiakava kohase nõuandeteenuse osutamise toetuse andmiseks ning toetuse tingimuste kehtestamiseks.

Nõuandeteenused ja nõustajad moodustavad olulise osa terviklikust põllumajanduse teadmiste ja innovatsioonisüsteemist ehk nn AKIS-kontseptsioonist. Uue perioodi sekkumiste toel peaks nõustajate roll AKIS terviksüsteemis muutuma paremini nähtavaks. Vastavalt „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ on riigi rolliks eelkõige nõustajate järelkasvuks soodsa ja stabiilse keskkonna loomine, nõustajate koolitamine ja spetsiifilistel teemadel kompetentse nõuande kättesaadavuse tagamine. Kutset omavatest konsulentidest 33% on spetsialiseerunud põllumajanduse valdkondadele (nt taimekasvatuse, aianduse, loomakasvatuse), 42% metsandusele ja 25% muudele valdkondadele. Kasvab analüütiliste teenuste koguse suurendamise ja digilahenduste laialdasema kasutamise vajadus. Põllumajanduse ja toidutööstuse valdkonnale iseloomulikult on sektori nõustajate puhul probleemiks järelkasvu nappus. Nõuandesüsteemis moodustavad olulise osa (56%) vanemaealised konsulendid (vanuses 50+)

(<https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/uuring-2019-teadmussiire.pdf>, lk 22). Paljud tegevuskonsulendid on siirdumas pensionile, noorte huvi ja motivatsioon põllumajandusnõustaja karjääri vastu on kesine (horisontaalne eesmärk SWOT nõrkus 3, oht 4). Valdlik, erapooletu ja kvaliteetne nõuandeteenus peab olema jätkuvalt tagatud üle Eesti. Nõuandeteenuse kvaliteet eeldab tugevat tugistruktuuri, mis toetaks nõustajat tema töös. Pädevate nõustajate olemasolu, põllu- ja maamajandusnõustajate järelkasv ning nõustajatele koolitusvõimaluste tagamine nõuab erilist tähelepanu, seetõttu on vaja korraldada koolitusi uute nõustajate väljaõppeks ning tagada tegevõustajatele koolitus- ja arenguvõimalused. Koolituste puhul on oluline pöörata tähelepanu uuenduslikkusele, elulähedusele, suunatust erialakompetentsidele ning konsulentide individuaalsetele vajadustele. Nõustajate teadmiste kasv läbi erinevate õpivõimaluste parandab nõuandesüsteemi võimekust toota tulemust, uueneda, reageerida muutustele paindlikumalt ning jõuda maamajanduses nähtavamale kohale. Nõustajate koolitamine on üks osa elukestevast õppes, mis tagab nõuandeteenuse jätkuva kvaliteedi ning soodustab sektori ajakohastamist koos teadmiste jagamise ja parimate

⁴ <https://veebiarhiiv.digar.ee/a/20201102180756/https://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/upp-strateegiakava-2021-2027/ettevalmistus>

keskkonnasõbralike tootmistavade tutvustamisega. Põllumajanduskonsulentide keskkonnakaitsealased teadmised vajavad pidevat täiendamist, napib toidutöötlemise konsulente. Nõustajate järelkasv aitab tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse, edendab keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustab liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse, loob võimekust kohanduda kliimamuutustega ja parandada maapiirkondade sotsiaalmajanduslikku olukorda. Järelkasvu koolitamisel saab kasutada endisi nõustajaid, nt alustava nõustaja mentorina. Süsteemi tuleb kaasata kõik vastavate pädevustega sõltumatut nõuandeteenust pakkuvad osapooled, nii toetatava kui mittetoetatava nõuandeteenuse pakkujad.

Nõustamisteenuse sihtgruppi tuleb laiendada põllumajandustootmiselt töötlemisele (horisontaalne eesmärk SWOT nõrkus 3), et tagada toodangu lisandväärtuse kasvatamiseks vajamineva teabe kättesaadavus. Erilist tähelepanu tuleb pöörata alustavatele ja noortele ettevõtjatele, seda ka muude teadmussiirde tegevuste puhul.

Nõuandesüsteemi tuleb kaasata kõik vastavate pädevustega sõltumatut nõuandeteenust pakkuvad osapooled, olenemata sellest, kas pakutav nõuandeteenus on toetatav või mitte (kõigile nõustajatele tagatakse võrdne võimalus saada osa koolitustest jne). Uute nõustajate järelkasvu nappuse tingimustes võib näha ette võimalusi aktiivsest nõuandetegevusest taandunud nõustajate kaasamiseks, näiteks alustavate nõustajate mentorina vms.

Ettevõtetele pakuvad nõustamisteenust nii kutselised konsulendid kui ka muud nõustajad, mentorlusteenust mentorid, lisaks kaasatakse oma ala eksperte, tippettevõtjaid jne. Senine nõuandesüsteem ei ole võimaldanud kaasata nõustamisteenuse pakkumisse piisavalt teadlasi jt eksperte. Puudus on keskkonnaalastest nõuandest, aga ka olemasolevate põllumajanduskonsulentide keskkonnakaitse alased teadmised vajavad järjepidevat täiendamist. Samuti ei kata olemasolev nõuandesüsteem loomakasvatuse kõiki aspekte (nt uued täiendavad kohustused loomataudide ennetamisel ja tõrjel). Arenevas põllumajandustegevuses on oluline ka digilahenduste laialdasem rakendamine ja nõustajate sellekohane võimekus. Eelkirjeldatud probleemkohti kajastab PMK teadmussiirde uuring (<https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuring/uuring-2019-teadmussiire.pdf>).

Lisaks tuleb nõustamisteenuse sihtgruppi laiendada põllumajandustootmise valdkonnast ka töötlemise valdkonnale, et avardada võimalusi toodagu lisandväärtuse kasvatamiseks, toorme ja jääkide tõhusamaks kasutamiseks ning uute tehnoloogiate juurutamiseks vajamineva teabe saamiseks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata alustavatele ja väikeettevõtjatele, seda nii nõuande kui ka muude teadmussiirde tegevuste puhul.

Nõuandeteenuse kvaliteedi tagamiseks ja sidusamaks integreerimiseks üldisesse AKIS struktuuri on oluline pakkuda nõuandesüsteemile toetatavat ja koordineerivat tugisüsteemi ning pädevate nõustajate olemasolu.

Sekkumine panustab „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ (edaspidi *PõKa*) teaduse ja innovatsiooni ning teadmussiirde tegevussuunda. Lisaks on nõustamisel oluline roll PõKa teiste tegevussuundade eesmärkideni jõudmisel.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi teadus- ja arendusosakonna peaspetsialist Liivi Aume-Jänes (625 6257, liivi.aume-janes@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi on eelnõule teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Maarika Öövel (625 6197, maarika.oovel@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala, milleks on Euroopa Komisjoni otsusega heakskiidetud strateegiakavas sätestatud sekkumise „Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine“ liigi 0.2 „Nõuandetoetus” raames antava toetuse tingimused ja kord. Määrus hõlmab sätteid toetatavate tegevuste kohta, täpsemad nõuded taotlejale, nõuandeteenuse osutajale ja saajale. Lisaks on määruses sätted toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise, kontrollimise, toetuse vähendamise, taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise, toetuse maksmise kohta.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk. Toetust antakse põllu- ja maamajanduse, põllumajandussaaduste töötlemisega tegeleva sektori kaasajastamiseks, tootlikkuse tõstmiseks läbi teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku ning saadud teadmiste, innovatsiooni- ja digilahenduste kasutuselevõtu ergutamiseks. Toetuse kaasabil suureneb sidusus põllu- ja maamajanduse ning teadus- ja arendustegevuste vahel.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse riigiabi kohaldamine.

Nõuandeteenuse osutamise korral on tegemist subsideeritud teenusega, kus toetus makstakse toetatava nõuandeteenuse osutajate nimekirja kantud isikule, kuid riigiabi saajaks loetakse lõppkasusaaja.

Riigiabi määra täitumist on võimalik nõuandeteenuse osutajatel ja lõppkasusaajatel kontrollida riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrist⁵.

Juhul kui lõppkasusaaja on esmatootja, siis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/2115 artikkel 145 lõige 2 lubab erandit, millega ei loeta esmatootjat riigiabi saajaks juhul, kui esmatootja toodab vaid EL toimimise lepingu lisa I nimetatud tooteid.

Lõike 1 kohaselt on nõuandeteenuste osutamine metsanduse valdkonnas riigiabi vastavalt Komisjoni määruse nr (EL) 2022/2472 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, artikli 48 tähenduses.

Lõike 2 kohaselt on nõuandeteenuse osutamine põllumajandussaaduste töötlemise valdkonnas, kui töötlemise saadust ei ole nimetatud Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu lepingu 2012/C 326/01 I lisas, riigiabi vastavalt Komisjoni määrusele (EL) 2023/2831. Tegemist on vähese tähtsusega abiga, mida võib lõppkasusaajale anda kolme aasta jooksul ülemmääraga 200 000 eurot. Näiteks, kui lõppkasusaaja kes tegeleb põllumajandussaaduste töötlemisega Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu lepingu 2012/C 326/01 I lisas nimetatud saadusteks vajab nõuannet, mis aitab parandada töötlemise tehnoloogilist protsessi ja toodete kvaliteeti, kuid on otseselt seotud põllumajandussaaduse kasvatamisega, siis on tegemist riigiabiga. Kui samal lõppkasusaajal on ettevõtte teise tegevussuunana põllumajanduslik tootmine, siis ei loeta teda riigiabi saajaks.

Lõige 3 sätestab, et kui lõikes 2 nimetatud vähese tähtsusega abi määr on põllumajandussaaduste töötlemise valdkonnas väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele täitunud, antakse toetust riigiabina komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187 26.06.2014, lk 1–78) artikli 18 tähenduses. Tegemist on abimääraga, mida on võimalik rakendada, kui väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete vähese tähtsusega abi määr on täis.

---

⁵ <https://www.riha.ee/Infos%C3%BCsteemid/Vaata/rar>

Lõike 4 kohaselt, kui nõuandeteenust osutatakse lõikes 2 sätestatud vähese tähtsusega abina, ei tohi ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ületada komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 3 lõikes 2 sätestatud ülemmäära.

Lõike 5 kohaselt võetakse vähese tähtsusega abi andmisel arvesse komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artiklis 5 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid.

Lõike 6 kohaselt käsitletakse vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel kontserni kuuluvaid või muul viisil omavahel seotud ettevõtjaid ühe ettevõtjana komisjoni määruse (EL) 2023/2831 artikli 2 lõike 2 kohaselt.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse toetatavad nõuandeteenuse valdkonnad.

Lõike 1 kohaselt on toetatavad:

- 1) loomakasvatus, sealhulgas mesindus;
- 2) taimekasvatus;
- 3) mahepõllumajandus;
- 4) maaparandus;
- 5) põllumajandussaaduste töötlemine;
- 6) keskkonnakaitse- ja loodushoid;
- 7) bio- ja ringmajandus;
- 8) maamajandus;
- 9) metsamajandus.

Tegemist on põllumajanduse ja maaeluga seotud nõustamisvaldkondadega, mida kohandatakse eri tootmistüüpidele ja põllumajandusettevõtetele. Eestis kasutatav, senisel praktilisel väljakujunenud nõuandeteenuse valdkondade jaotus katab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 15 lõikes 4 sätestatu, kuid on mõnel juhul erineva nimetusega. Võrreldes nõuandeteenuse osutamiseks „Eesti Maaelu arengukava 2014-2020“ perioodiks Põllumajandusministeeriumi (hiljem Maaeluministeeriumi) ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse vahel sõlmitud käsunduslepinguga 180, on muutunud nõustamisteenus valdkondade loend Eestile olulistes teemades, mis on Eesti põllu- ja maamajanduse tugevdamise, keskkonnaseisundi hoidmise ja parandamise, jätkusuutliku tootmise, ressursside sihipärase kasutamise seisukohalt vajalikud.

Lõike 2 kohaselt osutatakse lõikes 1 nimetatud valdkondades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikkel 15 lõikes 4 nimetatud teenuseid. Need on:

- a) kõik nõuded, tingimused ja majandamiskohustused, mida kohaldatakse põllumajandustootjatele ja teistele ÜPP strateegiakavas ette nähtud toetusesaajatele, sealhulgas tingimuslikkuse nõuded ja standardid ning sekkumise tingimused, samuti teave ÜPP strateegiakava kohaste rahastamisvahendite ja äriplaanide kohta;
- b) nõuded, mis on liikmesriikide poolt sätestatud direktiivi 92/43/EMÜ, direktiivi 2000/60/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009(38)artikli 55, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/50/EÜ,(39)direktiivi 2009/128/EÜ, direktiivi 2009/147/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429,(40)Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031(41)ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/2284(42)rakendamiseks;
- c) komisjoni 29. juuni 2017. aastateatisega „Euroopa terviseühtsuse tegevuskava antimikroobikumiresistentsuse vastu võitlemiseks“ ette nähtud tavad antimikroobikumiresistentsuse tekkimise vältimiseks;

- d) riskiennetus ja -juhtimine;
- e) innovatsioonitoetus, eelkõige eesmärgiga valmistada ette ja rakendada Euroopa innovatsioonipartnerluse töörühma projekte, nagu on osutatud artikli 127 lõikes 3;
- f) digitehnoloogia põllumajanduses ja maapiirkondades, nagu on osutatud artikli 114 punktis b;
- g) toitainete kestlik majandamine, sealhulgas kestliku põllumajanduse toitainete kalkuleerimise rakenduse kasutamine hiljemalt alates 2024. aastast, mis on digitaalne rakendus, mis pakub vähemalt järgmist:
  - i) peamiste toitainete tasakaal põllu tasandil;
  - ii) toitainete kohta esitatavad õiguslikud nõuded;
  - iii) mullaandmed, mis põhinevad kättesaadaval tabel ja analüüsidel;
  - iv) toitainete majandamise seisukohast vajalikud ühtse haldus- ja kontrollsüsteemi (IACS) andmed;
- h) töötingimused, tööandja kohustused, töötervishoid ja -ohutus ning sotsiaaltugi põllumajandusega tegelevates kogukondades.

Eeltoodust „sotsiaaltugi“ on Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandes uus, aidates eelkõige kaasa Eestisse saabuvate töötajate rakendamisel saavutada paremaid tulemusi lõimumise läbiviimisel, kuid aidates kaasa ka hariduslike erivajadustega või osalise töövõimega isikute rakendamisega seotud tegevuste sujuvamaks muutmisele.

Nõuandeteenus „innovatsioon“ on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2115 artikli 15 lõike 4 punktile e) vastav nõuandetegevus, mille tulemusel uueneb nõustatava ettevõtte toode, protsess, turustamine või organisatsiooniline tegevus. Innovatsiooninõuande käigus töötatakse koosloomes välja innovatiivseid lahendusi, milles keskendutakse põllu- ja maamajandustootjate ja -töötajate vajadustele, ning samal ajal käsitletakse vajaduse korral kogu tarneahela vastastikust mõju. Siinjuures on oluline teha vahet nõuandetoetuse raames osutatud innovatsiooninõustamisel ning teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi AKIS arendamise sekkumise toetuse raames pakutud innovatsiooni tugiteenusel ja AKIS-osaku või arendusosakuga toetataval tegevusel. Lõppkasusaajale on kõige asjakohasema toetusformaadi valikul abiks Maaelu Teadmuskeskuse (edaspidi *METK*) töötajad.

Nõuandeteenust osutatakse ka toetuste taotlemise ja elektrooniliste andmekogude kasutamisega seotud küsimustes.

Lõike 3 kohaselt toetatakse lõikes 1 nimetatud nõuandeteenuse osutamist, mille puhul on tegemist põllumajandussaaduste tootmisele, põllumajandussaaduste töötlemisele, põllumajandus- ja metsamaa hooldamisele, sealhulgas agrometsanduse süsteemi hooldamisele ning põllumajandussaadustest mittepõllumajandustoodete töötlemisele suunatud nõuandega.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse nõuded nõuandeteenuse lõppkasusaajale (edaspidi *lõppkasusaaja*). Nõuandeteenuste peamise sihtgrupiks on jätkuvalt põllumajanduse ja maamajandusega tegelevad (välja arvatud kalandus, jahindus) tootjad, aga lisaks ka põllumajandussaaduste töötlejad. Erilist tähelepanu pööratakse noortele, alustavatele ettevõtjatele. Alustavatel või arenguhüpet tegevatel (näiteks esmatootmisest töötlemisele laienevatel) ettevõtjatel on vajadus nõustamise järgi kõrge, aga rahalised võimalused enamasti piiratud seoses põhivarasse tehtavate investeeringutega.

Suuremat tähelepanu vajav valdkond on keskkonnahoiuga seonduv nõuandeteenuse osa. Keskkonnahoid puudutab läbi oma teemade teisi nõustamisvaldkondi ja mitmeid erinevaid sekkumisi, olles samas ka aluseks pidevalt arenevate keskkonnahoiu põhimõtete rakendamisel. Vajalik on senisest arvukam keskkonnahoiu valdkonna nõustajate arv ja nõustajate

eelnimetatud valdkonna koolituste osakaalu suurendamine. Keskkonnahoiu teemaderingi põhjalikum viimine maamajandusettevõtjateni annab võimaluse edukamalt kohaneda kliimamuutustega.

Toetatakse ka tootjate või töötajate ühistute, EIP tegevusgruppide, innovatsiooniklastrite ja teadmussiirde pikaajaliste programmide nõustamist.

Põllumajandustootja mõiste on avatud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikli 3 punktis 1. Põllumajandustootja on füüsiline või juriidiline isik või selliste isikute rühm, olenemata sellise rühma ja selle liikmete õiguslikust seisundist riigisisese õiguse järgi, kelle põllumajanduslik majapidamine asub aluslepingute territoriaalses kohaldamisalas, nagu on määratletud Euroopa Liidu lepingu artiklis 52 koostoimes Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitega 349 ja 355, ning kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega, nagu selle on kindlaks määranud liikmesriigid vastavalt käesoleva määruse artikli 4 lõikele 2.⁶

Põllumajandustootja on isik, kes tegeleb erinevate põllumajandusmaa hooldamise, põllumajandussaaduste tootmise ja turustamisega ning on Eesti Majandusalade Tegevuse Klassifikaatori (edaspidi *EMTK kood* vastavasisulisel koodiga äriregistri põhi- või lisategevusalana märgitud.

Maamajandusega tegelev isik võib lisaks põllumajandusmaa hooldamisele, põllumajandussaaduste tootmisele ja turustamisele tegeleda metsanduse (agrometsanduse süsteemi hooldamise) ja maaparandusega, ning vastavad tegevusalad on EMTAK koodiga äriregistris märgitud.

Põllumajandussaaduste töötajad on isikud, kes tegelevad enda või teiste isikute poolt toodetud põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamisega ning vastav tegevusala on EMTAK koodiga äriregistris märgitud.

Metsamajanduse valdkonna nõustamine hõlmab vähemalt direktiivi 92/43/EMÜ, direktiivi 2000/60/EÜ, direktiivi 2008/50/EÜ, direktiivi 2009/147/EÜ, määruse (EL) 2016/2031, määruse (EÜ) nr 1107/2009 artikli 55 ja direktiivi 2009/128/EÜ rakendamisega seotud küsimusi. Metsamajandamisega seotud nõuanne on lisaks majandusliku kasumlikkuse saavutamisele suunatud keskkonnalase lisandväärtuse loomisele ja looduse ja elurikkuse säilitamisele.

Lõike 1 kohaselt toetatakse nõuandeteenuse osutamist § 4 lõikes 3 nimetatud tegevusalal tegelevale või sellega alustada soovivale isikule ehk lõppkasusaajale. Toetatavat nõuannet võib osutada ettevõtjale, kes soovib alustada põllumajandussaaduste tootmise, põllumajandussaaduste töötlemise, põllumajandus- ja metsamaa hooldamise, sealhulgas agrometsanduse süsteemi hooldamise ning põllumajandussaadustest mittepõllumajandustoodete töötlemisega ning soovib nõuandeteenuse osutamist § 4 lõikes 1 nimetatud valdkonnas. Alustavaks ettevõtjaks ei loeta sellist ettevõtjat, kes loob samade tegevustega uue ettevõtte lisaks juba olemasolevale ettevõttele. Toetuskõlblik on alustav ettevõtja, kes on taotlenud PRIAst toetust füüsilise isikuna, kuid alustab tegevust juriidilise isikuna.

Lõike 2 kohaselt osutatakse nõuandeteenust toetuste taotlemise- ja elektrooniliste andmekogude kasutamise seotud küsimuses, alates esimesest taotlemisest, sellisele lõppkasusaajale, kellele ei ole määratud toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika

---

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R2115>

rakendamise seaduse alusel. Toetuste taotlemise nõuanne on abikõlblik kuni kahel aastal otsetoetuste ning pindala- ja loomapõhiste maaelu arengu toetuste taotlemisel ja kuni kahel aastal muudel maaelu arengu toetuste taotlemisel. Toetuste taotlemise nõustamine aitab alustaval ettevõtjal saada selgust toetuste taotlemise osas ja üle minna iseseisvale toetuste taotlemisele.

Nõuandeteenuse osutamise senise praktika kohaselt on alates 2017. aastast pakutav toetuste taotlemise nõuanne suure osakaaluga nõuandeteenuse kogumahust. Piiratud eelarvevahendite sihipärasema kasutamise huvides on oluline selekteerida sihtgrupp, kelle puhul on toetuste taotlemise nõuanne tulevikku suunatum.

Lõike 3 kohaselt ei või lõppkasusaaja, kellele osutatakse toetatavat nõuandeteenust, olla raskustes olev ettevõtja komisjoni määruse (EL) 2022/2472 artikli 2 punkti 59 tähenduses ja tal ei või olla täitmata sama määruse artikli 1 lõikes 4 nimetatud korraldus ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohta. Raskustes ettevõtja kriteeriumid on määratletud Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014⁷ artikli 2 punktis 18.

Lõike 4 kohaselt ei või lõppkasusaaja, kellele osutatakse toetatavat nõuandeteenust paragrahvi 3 lõikes 3 nimetatud riigiabina, olla raskustes olev ettevõtja komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 2 punkti 18 tähenduses ja tal ei või olla täitmata sama määruse artikli 1 lõike 4 punktis a nimetatud korraldus ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud riigiabi tagasimaksmise kohta.

Lõike 5 kohaselt toetatakse nõuandeteenuse osutamist, kui paragrahvi 3 lõikes 1 ja 3 sätestatud riigiabi andmise korral on lõppkasusaaja enne nõuandeteenuse saamist esitanud nõuandeteenuse osutajale komisjoni määruse (EL) 2022/2472 artikli 6 lõike 2 või komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artikli 6 lõike 2 kohase abitaotluse, mis sisaldab kinnitust selle paragrahvi lõikes 3 sätestatud nõuetele vastavuse kohta.

Abil loetakse olevat ergutav mõju, kui abisaaja on esitanud kirjaliku abitaotluse andmetega kavandatavate tegevuste kohta. Abitaotlus peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- 1) ettevõtja nimi ja suurus;
- 2) projekti või tegevuse kirjeldus, sealhulgas selle algus- ja lõppkuupäev;
- 3) projekti või tegevuse asukoht;
- 4) rahastamiskõlblike kulude loetelu;
- 5) rahastamiskõlblike kulude loetelu;
- 6) Projekti või tegevuse jaoks vajaliku riikliku rahastamise liik (toetus, laen, garantii, tagasimakstav ettemakse vms) ja summa.

Nõuandeteenuse osutaja vaatab esitatud taotlused läbi, kui taotluses on puudused, teavitab taotluse esitajat, määrates tähtja puuduste kõrvaldamiseks.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse nõuded toetatava nõuandeteenuse osutajale ja nõustajale.

Nõuandeteenuse osutajate nimetused on erinevates allikates varieeruvad. Kasutusel on konsulent, nõustaja, nõuandja, usaldusmesinik. Nende nimetuste puhul eeldatakse piisavat erialast ettevalmistust, pikemaajalist töökogemust nõuande edastamisel ja vastava metoodika tundmist. Lisaks on nõuande osutajaks ekspert, teadlane, õppejõud, praktik. Nende puhul eeldatakse piisavat erialast ettevalmistust ja lühema aja jooksul toimuvat nõuandetegevust. Eestis on 5.-7 taseme konsulendid erinevate erialaste spetsialiseerumistega registreeritud SA

---

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0651>

Kutsekoda kutseregistris. Kutseregistris ei ole kõiki Eesti põllu- ja maamajanduse arenguks vajalikke spetsialiseerumisi, seega on oluline laiendada nõuandeteenuse osutajate ringi.

Käesolevas määruses on kõik toetatava nõuandeteenuse osutajad koondatud nimetuse nõustajad alla. Nõustajad on 5.-7. taseme kutsetunnistusega konsulendid ja konsulendi kutseta eksperdid (õppejõud, teadurid, kogenud praktikud, nõustajate järelkasvuprogrammis osalejad, jt) eeldusel, et tagatakse teenuste kvaliteet ja erapooletus. Nimekirja arvatakse nõustajad, kes on sõltumatud ja on läbinud kohustulikus mahus iga-aastase, kokku 25 tunnise nõustamisvaldkondadega sobiva koolituse või koolitused.

Nõustajad võivad oma tegutsemisvormilt olla füüsilised isikud, eraõiguslikud juriidilised isikud, avalik-õiguslikud juriidilised isikud või nende esindajad.

Lõike 1 kohaselt võivad toetatavat nõuandeteenust osutada järgmised isikud (edaspidi *nõuandeteenuse osutaja*):

- 1) lõikes 2 ja § 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastav füüsiline isik;
- 2) juriidiline isik, kelle heaks tegutseb lõikes 2 ja § 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastav nõustaja;
- 3) METK.

Lõike 2 kohaselt peavad nõustajal, kes pakub toetatavat nõuandeteenust olema piisavad teadmised ja kogemused §-s 4 sätestatud nõuandeteenuse valdkonnas. Eeldatakse, et piisavad teadmised ja kogemused on:

- 1) kutsetunnistusega konsulentidel, kellele on omistatud 5–7 kutsetase ja kes on registreeritud SA Kutsekoda kutseregistris;
- 2) konsulentidel, kelle kutsetunnistuse kehtivuse lõpptähtajast on möödunud kuni 12 kuud;
- 3) kõrgkoolide õppejõududel;
- 4) teadustöötajatel;
- 5) kutseõppeasutuse õpetajatel;
- 6) vähemalt kolme aastase ettevõtluskogemusega isikutel, kes on läbinud iga-aastase koolituse ja kellel on METKi hinnangul nõuandeteenuse osutamiseks piisavad teadmised ja kogemused;
- 7) nõustajate järelkasvu programmi läbinud isikutel.

Nõustajad on kantud METKi poolt peetavasse nõuandeteenuse osutajate nimekirja (edaspidi *nimekirja*), mis on avalikustatud METKi kodulehel. Lisaks avaldab METK oma kodulehel nimekirjaga arvamiseks vajalikud dokumendivormid ja muu asjakohase info.

Lõike 3 kohaselt võib METKi nimel nõuandeteenust osutada töötaja, kes vastab lõikes 2 ja § 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele (edaspidi ka *nõustaja*).

Lõike 4 kohaselt ei tohi toetatavat nõuandeteenust osutada füüsilisest isikust ettevõtja või tema ettevõtte töötaja ning äriühingu juhatuse liige, äriühingut juhtima õigustatud muu isik või äriühingu töötaja, kes tegutseb veterinaarravimite väetusainete, taimekaitsevahendite või põllumajandustehnika müügi ning põllumajandussaaduste kokkuostu alal. Nimekirja kantav isik peab olema nõuandetegevuses sõltumatu. Vältima peab huvide konflikti. Nimekirja kantud isik peab sõltumatust takistava töö- või tegutsemissuhte tekkides koheselt teavitama sellest METKi ning METK teeb vastavad muudatused nimekirjas. Huvide konflikti ohu vältimiseks selgitab METK nõustajatele nimekirja kandmise eel nende kohustust.

Toetatavat nõuandeteenust ei tohi osutada ka isik, kes ei vasta lõikes 2 ja § 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse toetatava nõuandeteenuse osutamise viis ja kestus.

Lõike 1 kohaselt võib nõustamine toimuda erinevatel viisidel ja meetoditel, erineva osalejate arvuga. Klassikaline nõuande edastamise meetod on nõustaja ja kliendi kohtumine. Kuid on olemas ja arenemas võimalused nõustamiseks e-kanalite vahendusel. Nõuande viisi ja aja valiku tingib antava nõuande olemus ja nõuande parima edasiandmise valiku teevad nõustaja ja lõppkasusaaja koostöös. Grupinõustamise puhul saab üks kuni mitu nõuandjat pakkuda nõuandeteenust ühele kuni mitmele osapoolele. Mentorluse puhul on tegemist nõuande osutamise viisiga, mille käigus antakse edasi teadmisi, kontakte, pakutakse psühholoogilist või sotsiaalset toetust ja koostöös arendatakse juhendatava erialaseid teadmisi. Võimalik on ka mitme valdkonna nõustaja osalusel saada osa kompleksnõustamisest.

Lõike 2 kohaselt on nõustamisele kuluv aeg kogum tegevuste läbimise aegadest: nõuandeteemaga tutvumine, vajalike ettevalmistuste tegemine, kliendiga kohtumine ja asjakohaste küsimuste ning olukordade käsitlemine, lahenduste pakkumine ja vajadusel hilisem tulemuste ülevaatamine. Nõustamise aeg on iga nõustamise ja ettevõtte puhul erinev.

Lõike 3 kohaselt võib teenuse kestuse hulka vajadusel lugeda kuni neli tundi kokku transpordile kuluvat aega ühe nõustamislepingu kohta. Nõuandeteenuse kättesaadavus peab olema tagatud kogu Eesti territooriumil. Nõuande osutamisel on välja kujunenud teatud piirkondlikud jaotused, mille puhul kliendid eelistavad lähemal töötavaid ja piirkonda paremini tundvaid nõustajaid.

Lõike 4 kohaselt sõlmivad nõustaja ja lõppkasusaaja iga nõustamise kohta lepingu. Määruse § 8 lõikes 3 või lõikes 5 nimetatud kliendi omaosaluse määr määratakse lepingusse. Toetuskõlblik on nõuandeteenuse osutamine, mille toimumist on lepingu allkirjastamisega ja nõuandeteenuse osutamise aruande kinnitamisega lepingu pooled kinnitanud. Pooleli jäänud nõuandeteenuse osutamine ei ole toetuskõlblik. Nõuandeteenuse osutaja ja lõppkasusaaja või tema esindusõigust omav isik allkirjastavad lepingu digitaalallkirjaga.

Lõike 5 kohaselt nõuandeteenuse osutamata jätmise korral peab nõuandeteenuse osutaja nõustamata jätmist lõppkasusaajale põhjendama.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse nõuandeteenuse osutamise toetuse määr ja suurus.

Lõike 1 kohaselt osutatakse nõuandeteenust kalendriaastas 3000 euro väärtuses lõppkasusaaja kohta. Füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja puhul on nõuandeteenuse osutamise toetuse määr kalendriaastas 3000 eurot, st füüsilise isiku ja füüsilisest isikust ettevõtja toetuse määr on sama, kahekordne hüvitamine ei toetuskõlblik. Määr on jäänud samaks eelneval nõuandeperioodil kehtestatud määraga. Nõuandeteenuse osutamise toetuse määra kohene suurendamine ei ole mõistlik eelarve pingelisuse tõttu ja vähendamine ei ole sobiv lahendus nõuandeteenuse saajatele.

Lõike 2 kohaselt on toetuse määr 90 protsenti nõuandeteenuse abikõlblikust maksumusest.

Lõike 3 kohaselt on toetuse määr 50 protsenti nõuandeteenuse abikõlblikust maksumusest, kui toetust antakse § 3 lõike 3 kohaselt riigiabina.

Lõike 4 kohaselt on toetatava nõuandeteenuse osutamise maksimaalne abikõlblik käibemaksuta maksumus 53 eurot nõuandeteenuse osutamisele kulunud tunni kohta.

Maksumuse kujundamise aluseks on eelmisel perioodil kehtinud tunnihinnad, mis oli 2023. a 52,75 eurot ja 54,52 eurot vastavalt nõuandevaldkondadele. Eestis toimub nõuandetegevus põllu- ja maamajanduses ning põllumajandussaaduste töötlemises, mida osutavad nt

ekspertteadmistega isikud ja mis hüvitatakse neile ettevõtete poolt. Nende nõuandjate arv ei ole teada ja nende poolt pakutavate nõuandeteenuste hindade kohta andmed puuduvad. Nõuande osutamisega sarnased tegevused on olemas meditsiini, õiguse, hariduse, majanduse valdkondades, oluliselt kõrgemate hinnatasemetega. Eelmisel perioodil oli nõuandeteenuse osutamise indikatiivne eelarve kokku 8 800 000 eurot, millest vastavalt käsundusleping 180 punktile 6.3 oli kohustus 72,1% , so 6 344 800 eurot, kasutada konsulentidele ja mentoritele tasu maksmiseks. Käesoleva perioodi eelarve, 6 000 000 eurot, puhul ei ole mõistlik kohehelt tunnihinda tõsta tarbijahinna indeksi muutuse võrra, sarnaselt eelmisele perioodile. Tunnihinna korrigeerimiseks on sobiv kasutada määruse rakendamisele järgnevatel aastatel osutatud nõustamisteenuste tulemuste analüüsi.

Lõike 5 kohaselt on nõuandeteenuse omaosaluse määr määr nõuandeteenuse lõppkasusaajale vähemalt 10 protsenti nõuandeteenuse maksumusest. Omaosalus peab nõuande saaja poolt olema tasutud enne maksetaotluse esitamist. Omaosaluse määra puhul on arvestatud eelneva perioodi kogemust erinevate omaosaluste tasemetega. Kümme protsenti omaosaluse määrana on lõppkasusaajatele vastuvõetav.

Lõike 6 kohaselt antakse toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115, artikli 83 lõike 1 punkti a kohaselt tegelikult tekkinud abikõlblike kulude hüvitamisena.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Lõike 1 kohaselt on abikõlblik § 4 lõikes 1 nimetatud valdkondades ja § 5 lõikes 2 sätestatud juhul toetatava nõuandetegevuse elluviimiseks vajalik kulu, mis tehakse sihtotstarbeliselt, mõistlikult ja majanduslikult soodsaimal viisil. Abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, selged ja piisava detailsusega kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ning vajalikud nõuandeteenuse eesmärkide saavutamiseks.

Lõike 2 kohaselt ei ole abikõlblikud need kulud, mille puhul on sisult sama nõustamislahendus pakutud lõppkasusaajale kas osaliselt või täies mahus teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi AKIS osaku või arendusosaku vahenditest.

Abikõlblikud ei ole kulud, mis on tehtud nõuandeteenuse osutamise arendamiseks, kättesaadavuse tagamiseks, koordineerimiseks. Tegemist on nõuandeteenust toetavate kuludega, mille hulka kuuluvad ka nõuandeteenuse koordineerimiseks ja juhtimiseks vajalikud personalikulud ning nõustajate pädevuse tagamiseks tehtud koolituskulud ja nõustajate järelkasvu arendamiseks tehtud kulud. Need tegevused ja kulud on teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) arendamise toetuse osad.

Abikõlblikud ja käsitletavat nõuandeteenusena ei ole kulud, mis on eesmärgilt või sisult raamatupidamisteenused lõppkasusaajale.

Abikõlblikud ei ole enne taotluse esitamist tehtud kulud, st kulud, mis on ajaliselt varasemad toetatava nõuandeteenuse nimekirja kandmisest.

Abikõlblik ei ole taotluse koostamise kulu, kui tegemist on METKile esitatava taotlusega nimekirja kandmiseks ja PRIAle esitatava maksetaotlusega.

Abikõlblik ei ole toetatava tegevuse seisukohast põhjendamatu ja ebaoluline kulu ning käibemaks.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded toetuse taotluse esitamisele.

Lõike 1 kohaselt esitab isik, kes soovib alustada nõuandeteenuse osutamisega taotluse METKile nõuandeteenuse osutajate nimekirja kandmiseks. Taotluse esitamisel on taotleja eelnevalt tutvunud toetatava nõuande osutamise tingimustega, veendunud oma soovis osutada

toetatavat nõuandeteenust §-s 4 sätestatud ulatuses ja ta vastab toetuse tingimustele. Toetatavat nõuandeteenust võivad osutada nimekirja kantud nõuandeteenuse osutajad.

Toetatava nõuandeteenuse osutaja peab olema sobiva kvalifikatsiooniga ja asjakohase väljaõppega. Kvalifikatsiooni vastavuse üle otsustab METK enne nõuande osutaja nimekirja kandmist. METK tagab, et nimekirja kantud nõustajad vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/2115 artikli 15 lõigetes 2 ja 3 kehtestatud tingimustele.

METKi avaldatud nimekirjast ei pea iga-aastast koolitusnõuet või muul põhjusel toetatava nõuandeteenuse pakkujaks mittekvalifitseeruva nõustaja andmeid eemaldama, küll aga tuleb selgelt märkida, et antud nõustaja teenust saab kasutada väljaspool nõuandetoetust ehk lõppkasusaaja oma kuludega. Kui nimekirja kantud toetatava nõuandeteenuse osutaja soovib muuta endaga seotud isikut, esitab ta vastava taotluse METKile.

Kui nimekirja kantud juriidiline isik loobub nõuandeteenuse pakkumisest, teavitab ta sellest nimekirja kantud nõuandeteenuse osutajat ja METKi. Kui METK loobub nimekirja kantud, tema heaks tegutseva nõuandeteenuse osutaja esindamisest teavitab METK vastavast otsusest nõuandeteenuse osutajat ja PRIAt.

Lõike 2 kohaselt loetakse nimekirja kandmise taotluse esitamisega taotlus ELÜPS § 25 lõike 3 kohaselt toetuse saamiseks esitatuks.

Lõike 3 kohaselt kui toetuse taotleja on METK esitab ta taotluse toetuse saamiseks PRIAle, näidates taotluses nõuandeteenuse osutajad, kes tema heaks tegutsevad ja nende poolt osutatavad nõuandeteenuse valdkonnad.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõike 1 kohaselt peab nõuandeteenuse osutaja poolt esitatav taotlus sisaldama vähemalt järgmist: nõuandeteenuse osutaja ja tema heaks tegutseva nõustaja nimi ja isiku- või registrikood, kontaktandmed; taotluse selgelt sõnastatud sisu, andmed ja vajadusel dokumendid nõustaja kvalifikatsiooni ja töökogemuse kohta ning nõustamisvaldkondade valik vastavalt § 4 lõikele 1, milles soovitakse nõustamisteenust osutada.

Lõike 2 kohaselt on nõustaja nõuetele vastavust tõendavaks dokumendid kvalifikatsiooni, töökogemuse ja muude tähtsust omavate asjaolude kohta. Dokumendid esitatakse, kui neid andmeid ei ole võimalik saada elektroonilistest andmebaasidest.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuandeteenuse osutaja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine.

Lõike 1 kohaselt kontrollib ja hindab nimekirja kandmise taotluses esitatud andmete õigsust ning nõuandeteenuse osutaja vastavust talle esitatud nõuetele METK.

Lõike 2 kohaselt moodustab METK lõikes 1 nimetatud tegevuste läbiviimiseks erialaekspertidest koosneva komisjoni, mille ülesandeks on hinnata taotluses esitatud andmete vastavust määruse sätestatud nõuetele. Erandiks võib lihtsustatult käsitleda kutsetunnistusega konsulentide taotlusi, mille puhul saab tugineda SA Kutsekoda kutseregistri andmetele.

Lõike 3 kohaselt kontrollib METKi puhul nõuandeteenuse osutaja nõuetele vastavust PRIA.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tingimused.

Lõike 1 kohaselt kantakse nimekirja § 6 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud isik, kes vastab §-s 6 sätestatud nõuetele. Nimekirja kandmisel ei ole takistuseks § 14 lõikes 2 sätestatud nõude

iga-aastase koolitusmahu läbimise kohta. Iga-aastase koolituse nõuet peavad täitma juba nimekirja kantud nõustajad. METK kannab nõuetele vastavate isikute andmed elektrooniliselt läbi PRIA e-teenuse keskkonna Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

Lõike 2 kohaselt loetakse § 6 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud füüsiliste ja juriidiliste isikute taotlus ELÜPS § 28 lõike 9 kohaselt rahuldatuks nõuandeteenuse osutaja nimekirja kandmisega.

Lõike 3 kohaselt vaatab METK esitatud taotluse läbi ja teeb otsuse nõuandeteenuse nimekirja kandmiseks või kandmata jätmiseks 30 tööpäeva jooksul, arvates nõuetekohase taotluse esitamisest.

Lõike 4 kohaselt PRIA rahuldab METKi taotluse toetuse saamiseks, kui ta vastab §-s 6 sätestatud nõuetele. Taotluse rahuldamisel ei ole takistuseks § 14 lõikes 2 sätestatud nõude iga-aastase koolitusmahu läbimise kohta.

Lõike 5 kohaselt PRIA vaatab METKi taotluse läbi ja teeb otsuse toetuse taotluse rahuldamiseks või rahuldamata jätmiseks 30 tööpäeva jooksul arvates nõuetekohase taotluse esitamisest.

Lõike 6 kohaselt teeb METK taotluse rahuldamata jätmise otsuse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 28 lõikes 3 sätestatud alustel. Nimekirja kandmisest keeldumise otsus tehakse isikule haldusmenetluse seaduse § 62 lõike 5 kohaselt teatavaks kättetoimetamisega ühel viidatud seaduse §-s 25 sätestatud viisil. Eelduslikult toimetatakse otsus isikule kätte elektrooniliselt. METKI taotluse puhul teeb otsuse PRIA.

Lõike 7 kohaselt kantakse nimekirja nõuandeteenuse osutaja nimi ja registrikood, nõuandeteenuse osutaja heaks tegutseva nõustaja nimi ja nõuande valdkond ning nõuandeteenuse osutaja kontaktandmed.

Lõike 8 kohaselt avaldatakse nimekirjas ka METKi nõustajate andmed.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse nõuandeteenuse osutaja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on nõuandeteenuse osutaja kohustatud kaasa aitama rahaliste vahendite läbipaistva kasutamise tagamisele. Selleks võimaldades teostada auditit, järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrole ning osutab selleks igakülgset abi. Esitab vajadusel kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul.

Nõuandeteenuse osutaja eristab oma raamatupidamises selgelt toetuse seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest. Muudatuste ja takistuste ilmnemisel teavitab viivitamata PRIA-t taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud asjaolust teisenemisest. Kui on tuvastatud toetusraha mittesihipärane kasutamine, maksab toetuse PRIA nõudmisel tagasi. Nõuandeteenuse osutaja näitab, et tegemist on Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboleid ja teavitustegevusi, vastavalt Komisjoni rakendusmääruses (EL) 2022/129 (ELT L 20, 31.1.2022 lk 1-9) sätestatule.

Lõike 2 kohaselt peab nimekirja kantud nõustaja läbima aastas vähemalt 25 tunni ulatuses koolitusi, mis on seotud tema poolt osutatavate nõuandevaldkondadega. METK peab nimekirjas olevate nõustajate kohustusliku, 25 tunnise koolituse läbimise üle arvestust, vajadusel teavitab sobivate koolituste toimumisest või koolitusnõude täitmise tähtaja

saabumisest. Kohustusliku koolituse läbimise nõue ja tundide maht on iga-aastane ning algab nimekirja kandmise ajast. METKil on õigus koolitusi mitteläbinud toetatava nõuandeteenuse osutajate nimekirjast välja arvata.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse maksetaotluse esitamise tingimused ja nõuded maksetaotlusele.

Lõike 1 kohaselt esitab nõuandeteenuse osutaja toetuse maksmiseks pärast nõuandeteenuse osutamist PRIAle maksetaotluse mitte sagedamini kui kord kuus.

Lõike 2 kohaselt esitatakse nõuandeteenuse osutamise andmed teenuse osutamise aastal viivitusteta. Detsembris toimunud nõustamiste kohta esitatakse andmed hiljemalt järgmise aasta jaanuari lõpuks. Andmete õigeaegne esitamine tagab selged ülevaated nõuandeteenuse vahendite kasutamisest ja võimaldab nõuandeteenuse planeerimisel vastu võtta majanduslikult tõendatud otsuseid.

Lõike 3 kohaselt kantakse maksetaotlusele iga osutatud teenuse kohta vähemalt järgmised andmed:

- 1) nõuandeteenuse eesmärk;
- 2) nõuandeteenuse valdkond vastavalt § 4 lõikele 1;
- 3) nõuandeteenuse sisukirjeldus;
- 4) nõuandeteenuse lõppkasusaaja nimi ja isiku- või registrikood;
- 5) toetatud tegevuse Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori (EMTAK) kood. Andmed koodi kohta on vajalikud vähese tähtsusega abi ja grupierandi määruse nr 651/214 alusel antud riigiabi registris RAR (riigiabi ja vähese tähtsusega abi register) registreerimiseks;
- 6) nõuandeteenuse taotleja nimi või ärinimi ja isiku- või registrikood;
- 7) nõuandeteenuse osutaja ees- ja perekonnanimi, isikukood;
- 8) nõuandeteenuse osutamise kuupäev ja teenuse maht tundides. Kui teenust on osutatud mitmel kuupäeval, tuleb näidata maht iga päeva kohta eraldi;
- 9) taotletava toetuse summa.

Kui tegemist oli grupinõustamise või kompleksnõustamisega märgitakse kõikide osalenud nõustajate ja lõppkasusaajate nimed, isiku-, registrikoodid. Kompleksnõustamisel arvestatakse kõikide osalenud nõuandeteenuse osutajate panus võrdseks. Grupinõustamisel arvestatakse kõikide osalenud nõuande saajate kulu võrdseks. Mõlemal juhul tasub omaosaluse iga nõustamisel osalenud lõppkasusaaja vastavalt oma arvutuslikule osale. Sisukirjelduses kajastatakse § 7 lõikes 3 nimetatud transpordiaja kasutamisel väljasõidu marsruut ja läbitud kilomeetrite arv.

Lõike 4 kohaselt lisatakse maksetaotlusele nõuandeteenuse osutaja ja lõppkasusaaja poolt allkirjastatud leping ning § 5 lõikes 5 nimetatud abitaotlus.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse maksetaotluse kontrollimise nõuded.

PRIA kontrollib vastuvõetud maksetaotluses esitatud andmete õigsust ning osutatud nõuandeteenuse vastavust Euroopa Liidu asjakohastele õigusaktidele, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusele ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele.

Eelnõu §-s 17 sätestatakse nõuded toetuse maksmiseks.

Lõike 1 kohaselt makstakse toetus välja üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning tingimusel, et nõuandeteenuse osutaja on toiminud nõuetekohaselt ja vastavalt käesoleva määrusega sätestatud tingimustele.

Lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 28 lõikes 3 sätestatud taotluse rahuldamata jätmise alused.

Lõike 3 kohaselt teeb PRIA nõuandeteenuse osutaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda nõuandeteenuse osutaja arvelduskontole kahe kuu jooksul arvates §-s 15 nimetatud dokumentide saamisest.

Lõike 4 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest.

Lõike 5 kohaselt võib PRIA vähendada makstavat toetust või keelduda toetuse maksmisest, arvestades rikkumise raskust, ulatust, püsivust ja korduvust. Toetuse vähendamine või toetuse maksmisest keeldumine võib toimuda juhul, kui enne toetuse maksmist tehakse kindlaks, et nõuandeteenuse osutaja rikub toetatava tegevuse elluviimise nõudeid või ei täida muid kohustusi.

Eelnõu §-s 18 sätestatakse nõuded nimekirja muutmiseks ja nõuandeteenuse osutaja nimekirjast väljaarvamiseks.

Lõike 1 kohaselt teeb METK nimekirjas asjakohased parandused kui nõuandeteenuse osutaja on teatanud nõustajaga seotud muudatustest. Uue nõustaja lisandumisel kontrollib METK enne nõustaja nimekirja kandmist nõustaja vastavust § 6 lõikes 2 sätestatud nõuetele.

Lõike 2 kohaselt on METKil õigus nõuandeteenuse osutaja nimekirjast välja arvata kui:

- 1) nõuandeteenuse osutaja ei vasta nõuetele;
- 2) nõuandeteenuse osutajal ei ole ühtegi § 6 lõikes 2 ja § 15 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavat nõustajat.

Lõike 3 kohaselt METKil on õigus nõustaja nimekirjast välja arvata, kui:

- 1) nõustaja ei vasta § 6 lõikes 2 ja lõike 4 punktis 1 sätestatud nõuetele;
- 2) nõustaja ei ole läbinud aastas vähemalt 25 tunni ulatuses koolitusi, mis on seotud tema poolt osutatavate nõuandevaldkondadega.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse dokumentide säilitamine, mille kohaselt säilitavad määruse alusel esitatud dokumente METK ja PRIA kuni 31. detsembrini 2039.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse toetuse saaja andmete avalikustamine, mille kohaselt PRIA teavitab toetuse saajat tema andmete avalikustamisest ning töötlemisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261), artiklites 98 ja 99 sätestatud alustel ja korras.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu ettevalmistamisel on lähtutud järgmistest määrustest:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 06.12.2021, lk 187–261);

- 3) komisjoni määruse (EL) 2022/2472, millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1—81);
- 4) komisjoni määruse (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 15.12.2023, lk 1–23);
- 5) komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187 26.06.2014, lk 1–78).

4. Määruse mõjud

Eelnõu mõjusid on hinnatud Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180, „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 46 lõike 1 alusel. Eelnõu rakendamine toob kaasa otseseid positiivseid mõjusid majandusele, elu- ja looduskeskkonnale ning kaudseid positiivseid mõjusid julgeolekule, regionaalarengule, riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Mõjud majandusele

Mõju majandusele on positiivne. Toetusega hüvitatakse põllu- ja maamajandusega tegelemiseks ja selle arendamiseks vajaliku teabe saamine erinevate nõuandevaldkondade kaudu, lõppkasusaajatele sobivate meetoditega. „Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023-2027 keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne“⁸ toob välja nõuandeteenuse vajalikkuse ja mõju teadmiste vahetamisel, dialoogi loomisel põllu- ja maamajandustootjate, põllumajandussaaduste töötlejate, ametiasutuste ja otsustajate vahel. Lisaks võib positiivse mõju avaldumist oodata põllumajandustootjate teadlikkuse tõstmisega saavutatava põllu- ja maamajanduse keskkonnahoidlikuma ja kliimamuutustega arvestava arengu kaudu.

Nõuandeteenuse paigutamise Maaelu Teadmiskeskuse koosseisu on tegemist nõuandeteenuse ühtlustamisega, kättesaadavuse ja arenguvõimaluste tagamisega ning nõuandeteenuste parema integreeritusega muude teadmussirde- ja innovatsioonitegevuste tervikvaatesse.

Nõuandeteenuse pakkumisel aastatel 2015-2022 Maaelu Edendamise Sihtasutuse koordineerimisel on sõlmitud kokku 18620 nõustamislepingut. Nõustamiseks on kulunud kokku 181 887 tundi. Suurema kasutusega valdkonnad on taime- ja loomakasvatus ning toetuste taotlemine ja nõuetele vastavus. Aastas on ligikaudu 3000 unikaalset lõppkasusaajat. Nõustajad on kehtiva lepingu kohaselt 5. kuni 7. taseme konsulendid, praegu kokku 109 isikut neist 42 % tegutsevad metsanduse valdkonnas. Laiendades nõustajatena tegutsevate isikute ringi on võimalus muuta nõuandeteenus kättesaadavamaks, muutuvale põllu- ja maamajandusele kohasemaks ja majanduse üldiste muutustele kiiremini reageerivaks.

Mõju ettevõtete halduskoormusele on positiivne. Nõuande mitmesugusel viisil kättesaadavus võimaldab ettevõtetel ja nõustajatel koostöös valida meetodid, mis on pooltele sobivad. Selle tulemusel on nõuande saamine kiirem. Ettevõtete poolt esitatavate andmete hulk ei suurene. Andmeid või analüüsi, kui palju suurenes nõuannet kasutanud ettevõtete majanduslik tulem ei ole. Tagasisidena kogutud andmed on käsitlenud lõppkasusaajate rahulolu seni pakutud teenusega, lõppkasusaajate rahulolu on selle põhjal olnud kõrge.

Mõju haridusele ja teadusele on positiivne. Nõustamisvaldkondade ja nõustajate ringi laienedes on võimalik kaasata haridussüsteemi erinevaid komponente, viies teadmised nõustajate

---

⁸ <https://www.agri.ee/euroopa-liidu-uhise-pollumajanduspoliitika-strateegiakava-2023-2027#keskkonnamoju-strate>

karjäärivõimalustest haridusasutustesse ja tuues põllumajandusse tagasi uuemaid teadmisi. Sidusus haridusasutustega mõjutab positiivselt nõustajate järelkasvu, põllu- ja maamajanduse põlvkondade vahetuse küsimusi. Põllu- ja maamajanduse hariduse andjateks on praegu suuremal määral neli kutseõppeasutust ja kaks kõrgkooli. Nõuandeteenuse arengu seisukohalt on oluline selle ringi laienemine, koostöö suurenemine. Nõuande ja haridusasutuste, teadlaste koostöö on oluline järgnevate aastatel põllu- ja maamajanduse ees seisva kliimamuutustega kohanemise aspektist. Teaduse rakendatavusel põllu- ja maamajanduses on positiivne mõju ka teadlaste järelkasvule.

Mõju keskkonnale on positiivne. Loodushoiu ja keskkonnanõuetega seotud küsimustes on nõuandeteenusel põllu- ja maamajanduses täita mõjus roll. Järgnevatel aastatel on senisest suurem vajadus keskkonnanõuande järele. Kliimamuutustega kohanemisel osutuvad vajalikuks sisendid kõikidesse nõustamisvaldkondadesse. Seni on keskkonnanõuete edasiandmisel olnud suurem osakaal taimekasvatuse, metsanduse valdkonna nõustajatel, laienev nõustajate ring annab võimaluse kaasata keskkonnaeksperte. See loob võimaluse viia põllu- ja maamajandusega tegelevate ettevõtete probleemid tagasisidena teadusesse ja poliitikate kujundamisse.

Mõju julgeolekule ja välissuhetele.

Toetusel on toidujulgeolekule positiivne mõju, aidates kaasa ettevõtete jätkusuutlikkusele, arenemisvõimele ja koostööle. Toetusel on positiivne mõju julgeolekule laiemalt, tagades maapiirkondades tootmise säilimise, ergutades põlvkondade vahetust ja maaelu mitmekülsuse säilimist. Nõuandeteenuse osalemine rahvusvahelistes töögruppides, projektides on kõikidele osapooltele teadmiseid lisav ja AKIS-e ning Maaelu Teadmuskeskuse positsioone tugevdav.

Mõju regionaalarengule, sh linna-, maa- ja rannapiirkondadele.

Toetusel on kaudne positiivne mõju regionaalarengule ettevõtluse ja elukeskkonna kaitse kaudu. Nõuandeteenus on kogu Eesti territooriumit hõlmav ning on tagatud kõikides Eesti piirkondades. Nõuande kättesaadavus noortele ja alustavatele ettevõtjatele soodustab põlvkondade vahetust, maamajanduse ja selle mitmekülsuse säilimist, töötlejatele nõuande pakkumine tugevdab toidusüsteemi käsitluse rakendamist põllu- ja maamajanduse valdkonnas.

Mõju riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Nõuandeteenuse osutamise korraldamine, koordineerimine ja arendamine AKIS-e ühe komponendina Maaelu Teadmuskeskuses toob kaasa nelja uue töökoha loomise vajaduse. Töökohad luuakse 0.1 - Teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) arendamise toetuse raames. Nõuandeteenuse tellimiseks, maksetaotluste edastamiseks ja menetlemiseks kasutatakse PRIA e-keskkonda, mis võimaldab regulaarselt ja süstemaatiliselt seirata ja hinnata nõuandetegevusi, koostada analüüse, kasutada saadud andmeid nõuandeteenuse efektiivsemaks muutmiseks. PRIA töökoormus suureneb ja on intensiivsem toetuse ettevalmistamise ja alustamise etapis.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Strateegiakava sekkumise „Teadmiste vahetamine ja teabe levitamine“ liigi 0.2 „Nõuandetoetus“ kogueelarve on strateegiakava peatüki 6.2.3. kohaselt 6 000 000 eurot, millest

3 600 000 eurot rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist EAFRD ja 2 400 000 eurot on Eesti riigieelarve osalus

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Strateegiakava ettevalmistuseks moodustati 2019. a 18. juunil juhtkomisjon, kuhu kuulusid valdkondade huvigruppide ning riigiasutuste esindajad. Juhtkomisjoni ülesanneteks oli kujundada Eesti seisukohad Euroopa liidu ühise põllumajanduspoliitika maaelu arengu toetuste andmist reguleerivate õigusaktide kohta ning koordineerida strateegiakava koostamist, teha ettepanekuid ja kujundada seisukoht strateegiakava kohta enne kava esitamist Vabariigi Valitsusele. Juhtkomisjoni ja valdkondlike töögruppide materjalid on leitavad Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehelt.

Eelnõu esitatati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Kliimaministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilises kooskõlastamise süsteemis EIS. Eelnõu saadeti informatsiooniks PRIA-le ja Maaelu teadmuskeskusele. Rahandusministeerium, Kliimaministeerium, PRIA, Maaelu Teadmuskeskus, Eesti Erametsaliit, Eesti Aiandusliit, Eestimaa Talupidajate Keskliit, Eesti Maaelu Nõuandeteenistus ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda kooskõlastasid eelnõu märkuste ja ettepanekutega, millega on osaliselt arvestatud. Märkuste ja ettepanekute arvestamise ja mitteamestamise kohta on koostatud seletuskirja lisa.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban
Kantsler